

Bruksresa från gruva till smide.

Det är rätt otroligt att en stor stenbumling med malm kan bli det finaste stål. På en resa mellan tre orter i Uppland följer man i princip malmens väg från gruva till färdigt smide.

Sevärdheter:

Dannemora

Denna gamla gruvort ligger i Östhammars kommun. En gång i tiden var Dannemora gruva Sveriges främsta järnmalmsgruva. Gruvan, som är omkring 600 meter djup, stängdes 1992 men 2008 kom arbetet för att återuppta järnmalmsbrytningen igång på nytt, och nu töms gruvan på vatten för att så småningom kunna användas igen. Förutom gruvan kan Dannemora stoltsera med att orten hade Sveriges allra första ångmaskin från 1728. Idag är den dock skrotad. Dannemora kyrka är också värd ett besök, speciellt för den som är intresserad av historia och arkitektur. Kyrkan tillhör Uppsala stift och dess äldsta delar dateras 1400-tal och är dekorerad med spektakulära kalkmålningar från 1500-talet. Packa ner allt du kan tänkas behöva innan du reser hit. Här bor bara drygt 200 personer året runt, så servicenivån är låg och nattlivet obefintligt.

Österbybruk

Med hjälp av expertis från Tyskland byggde Gustav Vasa först upp ett järnbruk

specialiserat på krigsmaterial här som senare Louis De Geer köpte 1643 och utvecklade Österby till Sveriges näst största järnbruk. Bruket lades slutgiltigt lades ner 1983.

Gimo

De flesta besökare som kommer hit gör det för en romantisk weekend på Gimo herrgård. Ska du bara stanna över dagen rekommenderas istället en rejäl dos brukshistoria. En tur till Knutmassomuséet och en promenad längs pittoreska Stenhusgatan med sina arbetarbostäder gör tricket. Är du sugen på att vandra längre går dessutom Upplandsleden rakt genom samhället! Järnbruket anlades av kronan år 1615 och många byggnader minner än idag om ortens storhetstid: så här såg det ut runtom på bruken en gång i tiden! Herrgården från 1700-talet är idag hotell- och konferensanläggning men Knutmassomuseet i den gamla kvarnbyggnaden visar vilket rikt bondesamhälle Gimo en gång var. Här kan man också berätta om den dramatiska elden 1649 som tog hela bruket och halva byn med sig när dåtida ägaren Louis De Geer skulle inviga den nybyggda "nedre hammaren". Efter återuppbyggnaden bedrevs här gruvdrift tills masugnen släcktes 1936, men då hade sedan länge jordbruk och sågverk etablerats och tagit över som huvudnäringar (och nedre hammaren flyttat till Rånäs). Knutmasso är för övrigt en gammal tjugondag Knut-tradition med maskeradkarneval på bruksgatan, som pågår än i vår tid. Överhuvudtaget ser Gimo misstänkt mycket ut att leva kvar i det förgångna, men det beror mest på att alla arbetarbostäder längs

Stenhusgatan (förutom en låg länga från 1700-talet) på 70-talet ersattes med nybyggen i samma stil fast med modern komfort och isolering. Idag är Sandviken Coromant största industrin på orten, närmare 700 av Gimos knappt 2700 invånare arbetar där. Det finns inte jättemycket att göra i själva Gimo förutom att promenera i de vackra omgivningarna (se till att ha sköna skor för vandringslederna är många och ibland långa, till exempel går Upplandsleden tvärs igenom samhället), så en tur hit kan med fördel kombineras med en sväng till Östhammar där det åtminstone sommartid är lite mer liv och rörelse.

